

KOS * MOS

MONTSERRAT ROIG KIRSIKOIDEN AIKA

SUOMENNOS

SATU EKMAN

KOS * MOS

MONTSERRAT
KIRSIKOIDEN
SUOMENNOS

ROIG
AIKA
SATU EKMAN

Otteet Oscar Wilden runosta *Balladi Readingin vankilasta*
sivulla 17 on suomentanut Yrjö Jylhä.

Otteen Arthur Rimbaud'n runosta *Ofelia* sivulla 63
on suomentanut Aale Tynni.

Otteen Guillaume Apollinairen runosta *Metsästystorvia*
sivulla 101 on suomentanut Janne Salo.

Otteet Jean Baptiste Clémentin runoon sävelletystä laulusta *Kirsikoiden aika*
sivuilla 129 ja 134 on suomentanut Reita Lounatvuori.

Otteen William Shakespearen näytelmästä *Antonius ja Kleopatra*
sivulla 152 on suomentanut Matti Rossi.

Otteet ja mukaillut otteet Aldous Huxleyn romaanista *Elämän kontrapunkti*
sivuilla 158–159 on suomentanut Marja Kelo.

Institut Ramon Llull on tukenut tämän teoksen suomentamista.

El temps de les cireres © The Estate of Montserrat Roig, 1978
Published in agreement with Casanovas & Lynch Literary Agency

Ensimmäinen painos

Suomenkielinen laitos © Satu Ekman ja Kosmos, 2026

Kansi: Viivi Prokofjev

ISBN 978-952-352-381-4

***KOSMOS**

Kosmos on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@kosmoskirjat.fi

Quim Semperelle

SISÄLLYS

ENSIMMÄINEN OSA: Suvantoja	9
TOINEN OSA: Syksyn tuoksu	71
KOLMAS OSA: Metsästystorvia	101
NELJÄS OSA: Rauha	153
VIIDES OSA: Suojelusenkelten päiväunet	187
KUUKES OSA: Vain unta	241

ENSIMMÄINEN OSA

SUVANTOJA

Kadonnut aika. Kadonnut aika. Kadonnut aika.
Sanojen toistaminen suurempiin syvyyksiin
saattaa olla luopumista tien löytymiseksi
toiselta puolen.

Suvantoja.

JOAN VINYOLI

Barcelonaan palattuaan Natàlia halusi yöpyä Patrícia-tätinsä luona, joka asui Gran Vialla, lähellä Carrer del Brucin kulmaa. Natàlian veli Lluís, joka oli ollut jo kahdeksantoista vuotta naimisissa Sílvia Claretin kanssa, asui yläkaupungin hienostokortteleissa, kaksikerroksisessa huoneistossa Carrer Calvetilla, Via Augustan tuntumassa. Veljensä hoteisiin Natàlia ei olisi mennyt mistään hinnasta, mutta se ei johtunut Sílviaa, jonka kanssa hänellä oli yhteistä ainakin kiinnostus ruoanlaittoon, vaan Lluísista. Vaikka Natàlia oli unohtanut paljonkin asioita kaksitoistavuotisen poissaolonsa aikana, hän ei ollut onnistunut pyyhkimään mielestään Lluísin pilkallista hymyä tämän kyyditessä häntä nasta laudassa sairaalaan, kun hän oli ollut verenmyrkytyksen partaalla. Jos haluat panna, niin siitä vaan, mutta ota järki käteen ja harmitse kaksi kertaa, Lluís oli sanonut, kun Natàliaa oli sattunut alavatsaan niin, että hän oli taipunut kaksin kerroin.

Lentoasema tuntui suuremmalta, valoisammalta ja paljon vilkkaammalta kuin Natàlia muisti. Paikka vilisi monenmoisia ihmisiä, kiitotien valot ohjasivat tiheään nousevia ja laskeutuvia lentokoneita. Odottaessaan hihnan vieressä matkailukkuun ja kahta kassiaan Natàlia unohtui katselemaan väkijoukkoa ympärillään. Kaikeksi onneksi myyntimies, joka oli julistanut hänelle katalonialaisen Puig-kölninveden

voittokulkua Euroopassa ja koko maailmassa, oli asettunut hihnan toiseen päähän. Kaksi vieri vieressä odottelevaa irlantilaisnunnaa vilkuili sivuilleen. Nainen, joka oli maalannut huulensa tulipunaisiksi kuin viisikymmentäluvun malli, tarkkaili kuumeisesti tuloaulaan avautuvia lasiovia. Onkohan toisella puolella joku vastassa? Natàlia aprikoi. Ilmetty Barcelonan Englantilaisen koulun opettaja luki *New Statesmania* piippu suussa ja vertasi rannekellonsa aikaa lentoaseman kelloon. Viimein matkatavarat tulivat ja matkustajat suuntasivat uloskäynnille enemmän tai vähemmän väsyksissä mutta hyvässä järjestyksessä, kuin muurahaiset. Natàlia Miralpeix epäröi hetken: hän pääsisi Iberian bussilla Plaça d'Espanyalle tai voisi ottaa taksin. Hänelle oli jäänyt kourallinen Englannin puntia, Jimmy rukan rahoja, jotka hän oli vaihtanut Heathrow'n lentoasemalla. Natàlian onneksi punnan kurssi vain jatkoi kipuamistaan, joten hän oli hyötynyt valuutanvaihdossa.

Natàlia heilautti taksille kättään, kääntyi ympäri nähdäkseen lentoaseman vielä viimeisen kerran, tunnisti Mirón maagisen, lapsenomaisen tyylin, nousi autoon ja hymyili, viimeinkin kotona. Gran Vian ja Brucin kulmaan, kiitos. Natàlia näki taksinkuljettajan vilkuilevan häntä taustapeilistä tummanharmailla silmillään. Mitä hän oikein tuijottaa? Onko siinä nyt jotain omituista, että kohta nelikymppinen nainen matkustaa yksin? Ehkä syy on farkuissa, Natàlia arpoi. Jimmy, joka pukeutui Natàliaakin resuisemmin, oli yllyttänyt hänet ostamaan Portobello Roadin katumarkkinoilta farkut. Sulla on aivan mielettömän hyvä perse, Jimmy oli kehunut, oikea härkätaistelijan perse, joka pääsee tiukoissa farkuissa oikeuksiinsa. Barcelonan taivas oli lyijynharmaa ja painostava niin kuin keväällä usein. Näytti siltä kuin pilvet olisivat

laskeutuneet vähitellen, yhtenä massana, puiden latvuksiin. Taivas oli yhtä päänsärkyä ja väsymystä. Kunnon myrsky tekisi hyvää, taksinkuljettaja tuumi ja silmäisi Natáliaa, joka näki vain kuljettajan paksun, ryppyisen niskan poimut ja peilin kautta otsalta nenän tyveen ulottuvan kaistaleen kasvoja. Maisemaa halkoivat autojen hautausmaat, harmaat ja rusehtavat värit, moottorinromut, ostoskärryt, tomuiset lehdet, sortuneet tienpenkat, pystyyn kuolevat puut ja valtavien kerrostalorivistöjen puristuksissa kyyhöttävä Bellvitgen kappeli. Natália katsoi pölyn peittämiä sypressejä kappelin kupeessa ja muisteli kellanhohtoisia päiviä, joina oli käynyt siellä isänsä kanssa. Autot pyyhälsivät aivan taksin vierestä ohi. Kyllähän minulle sanottiin, että ihmisillä on nykyään enemmän rahaa käytettävissään, Natália mietti ja veivasi auton ikkunan kiinni.

Puig Antich oli tapettu kaksi päivää aiemmin. En ole niin naiivi, että uskoisin kaiken mädännäisen haihtuneen savuna ilmaan, Natália ajatteli. Hän muisti Jimmyn uuden tyttöystävän Jennyn lohduttoman katseen. Menin jättämään hyvästit. Olin kokannut heille edellisiltana uunibroileria, bravuuriani. Ensin valitaan broileri, pyydetään suolistamaan se ja pannaan sisään kaksi Maggi- tai muuta liemikuutiota sekä kaksi sitruunanpuolikasta. Hän oli paljastanut reseptin Jennylle, koska se oli Jimmyn lempiruokia. Olet huippukokki, Jimmy oli usein kiitellyt asuessaan Natálian kanssa Bathissa. Olin vetänyt sangriakännit, hulautin varmaan liikaa giniä joukkoon. Ja tiesin, että minulle tulee krapula. En voi myöskään syödä liikaa riisiä, sillä silloin vatsani turpoaa eikä ruoka sula. Sitä paitsi Englannissa broilerit ovat paljon rasvaisempia kuin kotona. Ennen sangriaa olin juonut kolme lasillista sherryä ja sitten sitä pubien kamalaa punaviinilitkua, jota myydään

isoissa pulloissa. Mutta Jimmy oli halunnut sangriaa. Nämä ovat meidän kahden jäähyväisjuhlat, Jimmy oli julistanut, vaikka Jenny nyt onkin mukana... Vaikka Jenny osallistui juhliin, Natàlia valmisti sitruunabroilerin, jonka kypsentämiseen rouva Jenkins lainasi ystävällisesti uuniaan. *My dear, I see*, pyylevä naapurinrouva oli virkkanut hyväntahtoinen hymy huulillaan. Englantilaiset ymmärtävät kaiken ja lainaavat uuniaan läksiäisiä varten. Jimmy oli suloinen ja suuteli Natàliaa pari kolme kertaa puolileikillään tai puolitosissaan. Jenny kattoi pöydän ja lämmitti lautaset, ettei kanaa tarvinnut syödä kylmän riisin kera. Ilta oli *very nice, indeed*, ja Natàlia huomasi, että Jimmy oli kuin olikin muuttunut mies. Hän oli jo saanut unelmiensa viran syntymäkaupungistaan Liverpoolista ja muistaisi heidän yhteisen aikansa Bathin pikkukaupungissa yhtenä elämänsä ihanimmista vaiheista, siitä voit mennä takuuseen, ja hän oli lausunut *I promise you* niin vakavana ja keskittyneenä, ettei Natàlia voinut olla purskahtamatta nauruun heidän nauttiessaan iltapäiväteetä ja skonsseja Pump Roomissa, jossa oli upea uusklassinen katto ja vanhaan roomalaiseen kylpylään antavat isot ikkunat. Kun Jimmy siveli voita ja marmeladia skonssilleen, Natàlia sanoi, että Jenny oli kerta kaikkiaan viehättävä, yksiselitteisesti ja kiistatta paras mahdollinen naisystävä Jimmyn uuteen elämänvaiheeseen. Jenny oli kuin Hogarthin siveltimestä: hennon ruusunpunaiset poskipäät, luja leuka, kissansilmät, tummat hiukset ja rusottava nenä. Herkkä, vaalea, ohut iho. Jennyn tavatessaan Natàlia oli ihaillut siron tytön hymyileviä vilkkusilmiä ja varsinkin kylmässä punoittavaa nöpönenää. Englantilaiset elokuvat oli helppo tunnistaa paitsi suunnattomista niityistä ja tiilitaloista myös naisnäyttelijöiden nenistä. Sellaisista kuin Samantha Eggarilla unohtumattomassa

Neitoperhossa, joka sai Natàlian rakastumaan Hampsteadin kaupunginosaan. Onko sun pakko lähteä? Jimmy kysyi vielä levittäessään skonssille hyydytettyä kermää. Natàlia vastasi myöntävästi ja toisti päätöksensä heidän kävellessään Avonjoen varrella – jostakin syystä joutsenet kirvoittivat kyyneleet hänen silmiinsä, mutta hän uskoi, että hänen oli pakko palata Barcelonaan. Nyt jos koskaan, olen ollut ulkomailla melkein kaksitoista vuotta. Miksi lähdet? Jimmy kysyi. En tiedä, Natàlia vastasi.

Läksiäisten jälkeisenä iltana Natàlia meni Jennyn luo hakemaan uunivuokaa, joka piti palauttaa rouva Jenkinsille. Silloin Jenny sanoi kuulleen radiosta, että joku espanjalainen anarkisti oli teloitettu, olisiko ollut joku *Puchantik*. Natàlia pudotti vuoan syliinsä – hän oli ostanut samana aamuna pitkän mustan vakosamettihameen ja vannonut sen olevan vihoviimeinen – ja istuutui takkatuolin käsinojalle. Aiemmin Jimmy oli todennut, ettei muuttaisi Jennyn luo, mutta naisen pieni puutarha houkutti, sillä joskus sinne eksyi mereltä lokkeja; yhtä kaikki Liverpoolin-muuttoon oli aikaa enää neljä viikkoa ja voisihan Jimmy päätyäkin Jennyn kanssa naimisiin. He olivat samanikäisiä, kaksikymmentä-viisivuotiaita, joten se olisi ihan luonnollista. Natàlia pysyi hyvän aikaa vaiti. Jenny säikähti ja tuijotti järkyttynyttä ystävänsä kissansilmät suurina. Häneltä meni sormi suuhun, kun Natàlia ei hiiskahtanut mitään. *Oh, my dear! Did you know him?* Kuka tietää, mitä Jennyn päässä liikkui, kun hän näki Natàlian reaktion.

Natàlia ei kuitenkaan pystynyt selittämään Jennylle mitään; hän olisi voinut sanoa tuon anarkistin kuoleman palauttavan hänet menneisyyteen niin kuin Proustin madeleineleivos... Natàliahan oli lähtenyt samana vuonna, kun

Asturiassa oli mellakoitu ja Grimaui pidätetty – *Asturia, kallis isänmaa, vapaus ja Asturia!* hän oli laulanut kurkku suorana Barcelonan Ramblalla Emilion kanssa. Grimaui oli julistanut, että hän saisi olla fasismin viimeinen uhri, ja seuraavana vuonna hänet oli teloitettu... Nyt vuorossa oli Puig Antich. ”Puig Antich pidätettiin muuten ihan teidän lähellä, meidän kaupunginosassa. Kuvittele, Eixamplen lintukodossa”, kirjoitti Blanca Cortades, ainoa henkilö, joka oli joksikin säännöllisesti yhteydessä Barcelonasta ne kaksitoista vuotta, jotka Natàlia oli vapaaehtoisessa maanpaossa Pariisissa ja Lontoossa. Natàlia ei laskenut Rooman aikaa maanpaoksi, koska oli elänyt silloin onnellisessa suhteessa Sergion kanssa, eikä hänen ollut edes tarvinnut tehdä töitä, sillä Sergion Sofia-täti Meksikon Cuernavacasta oli jättänyt sukulaispojalleen mittavan perinnön. Trasteverenpäivät Sergion kanssa olivat huolettomia, eikä Natàlia koskaan unohtaisi kävelyjä pyykkinarujen ja vanhojen renessanssipalatsien lomassa, ei raunioihin livahtavia kissoja, ei Cinquecenton ikkunoista rönsyileviä kasveja eikä talojen haalistunutta, okranväristä maalia. Rooma oli rakkauden ja melankolian aikaa, mutta ei siitä sen enempää... Kuten sanottu, Blanca oli kirjoittanut yksityiskohtaisesti Puig Antichista ja anarkistinuorista, mutta ei Natàlia sentään ollut uskonut, että mies tapettaisiin. Puig Antichin puolesta olivat puhuneet kaikki Montserratin apotista paaviin, ja huhujen mukaan hänet olisi armahdettu viime tingassa. Ministerineuvosto oli kokoontunut viikoittain, joka perjantai, mutta Franco ja Francon hallitus eivät olleet armahtaneet tuomittua. Blanca oli uskonut, että he jättäisivät asian sikseen, koska Espanja oli liittymässä yhteismarkkinoihin. Blancan nimekäs lehtimiesissä oli kuitenkin sitä mieltä, että

vaikka vasemmistolaiset olivat varmoja, ettei Puig Antichia tapettaisi, oikeistolaiset – eivät äärioikeistolaiset vaan sivistyneistö – pahoin pelkäsivät, että tämä teloitettaisiin. ”Kuten huomaat, isän mielestä tämän maan vasemmistolaiset ovat liian sinisilmäisiä”, Blanca oli jatkanut. ”Täällä ilmapiiri on milloin rauhallinen, milloin levoton, mutta kaikki uskovat vakaasti armahdukseen. Häntä ei voida missään nimessä tappaa”, Blanca oli kuvaillut viimeisessä kirjeessään.

Teloituksen jälkeisenä sunnuntaina, kotiinpaluuta edeltävänä päivänä, Natàlia kävi Readingissa. Päivä oli upea. Ilma oli kuulas ja niityt heilimöivät. Englantilaispariskunnat kävelivät Thamesjoen varrella, ja joutsenet lipuivat ylväästi vedessä. Pikkulapset ja koirat jahtasivat toisiaan nurmikolla ja painiskelivat toistensa kimpussa. Natàlia kuvasi kaikkea: joenrantaan ulottuvia niittyjä, veneitä ja lapsia, koiria ja joutsenia, siltaa, punatiilitaloja ja Readingin vankilaa. Kreivikunnan vanhimpiin lukeutuvan tehtaan vieressä kohosi linnoinitus, synkkä viktoriaaninen tyrnä, jonka neljässä kulmassa oli tornit ja jonka valtaisa sisäänkäynti näytti linnan portilta. Hän muisteli Oscar Wilden sanoja ja katsoi *päin sinistä viirua, taivaaksi jota vangit sanoa tohti. Hirveä on hirsipuu, sen juuret toukka söi; kun kuolemaan mies tuomitaan, se silloin hedelmiöi*. Natàlia olisi halunnut kirjoittaa senhetkisistä tunteistaan mutta etsi kauniin päivän valoa heijastavan kuvakulman ja ajatteli Puig Antichia, joka ei enää koskaan tuottaisi hedelmää. Jimmy oli puhunut hänelle palavasti Oscar Wildesta, kirjailijasta joka oli löytänyt elämän juuri kun oli alkanut menettää siitä otetta. *Ja kuulimme sanat viimeiset ja vihlovan tuskanparun. Hänen kärsimyksensä hirmuisen, joka pusertui huutohon, kuin kauhuna omassa sielussain, olin melkein tiedoton – ken elää monta elämää, hänen monesti kuoltava on.*

Sinä sunnuntaina oli paahtava helle, ja Natàlia laski käytetyn Leicansa nurmelle ja levähti hetken. Hän katseli taivaa suurta sinistä kaistaletta sekä viiriäisiä, jotka kiertelivät itkupajujen ympärillä. Kuten aina sunnuntaisin, Natàlia oli ostanut *Sunday Timesin*. Lehden kuvissa tapansa mukaan koiraansa silittävän ja piippuaan pitelevän Wilsonin ja vanhempiensa kanssa Etonissa silinterihattu päässä kuljeskelevan omintakeisen, kalvakan Jeremy Thorpen välissä oli uutinen Puig Antichin ja puolalaisen Heinz Chezin kuolemasta. *Two police killers garrotted in Spain*, ensimmäiset teloitetut siviilit yhteentoista vuoteen. Natàlian lähtiessä Kataloniasta Puig Antich oli ollut kolmestoistavuotias.

Mikä oikein on *garrotte*? Jenny oli kysynyt Natàlialta, kun he viettivät iltaa gibraltarilaissyntyisen Henryn luona. Jimmy, joka tiesi kaiken, vastasi. *Garrottessa* on tuoli, metallipaalu ja kaularauta. Uhri sidotaan tuolin paaluun, kuristusrauta kiedotaan hänen kaulansa ympäri, ja pyöveli kiristää kauluria niin, että selkäydinhermo katkeaa. Katsoin tänään *Encyclopedia Britannicasta*, hän lisäsi. Ja kaulasta kuuluu vain ”kraks”, Henry kuvaili ja katsoi Jennyn ilmettä. Hyi, lopeta, kamalaa! tämä huudahti.

Natàlia oli tullut Readingiin varta vasten hyvästelemään Jimmyn sedän Philip Hillin. Hän saapui perille jo varhain aamulla, ennen kuin päivä oli ehtinyt valjeta, usva leijui vielä matalalla. Hill oli leikkaamassa pienen puutarhansa nurmikkoja ja riisui suurieleisesti pienet hansikkaansa puristaakseen Natàliaa kädestä. He kättelivät ensimmäistä kertaa. Tapaamehan me vielä? varmisti pullea, turpeakasvoinen Philip-setä. Hänellä oli raa’an persikan värinen iho ja hailakat, kosteat silmät. Voi, toivottavasti, Natàlia sanoi eikä tiennyt miten jatkaa keskustelua, vaikka oli saanut Philip Hilliltä paljon,

enemmän kuin keneltäkään koko maailmassa: mies oli koulutunut hänet valokuvaajan ammattiin, antanut työkalut, joilla päästä kiinni leivän syrjään. Ei Sergio, joka oli rakastanut häntä, ei Jimmy, joka oli paljastanut hänelle aistien maailman, eikä Emilio, joka oli avannut hänen silmänsä, kukaan ei ollut antanut hänelle mitään niin arvokasta kuin Philip-setä, joka ei tiennyt juuri mitään hänen maastaan tai menneisyydestään. Nyt Natàlia oli varma, että pystyi kuin pystyikin elämään itsenäisesti, tavoittelemaan unelmiaan missä hyvänsä. Mitä muutakaan minä kolmekymmentäkuusi-vuotiaana tekisin? Joko rupeaisin huoraamaan tai menisin naimisiin, Natàlia pohti. Philip-sedällä ei luonnollisestikaan ollut harmainta aavistusta siitä, kuka oli Puig Antich – kuinka olisi voinut olla, hän kun oli jo työnsä tehnyt ja maksoi veroja suodakseen kuningatar Elisabet II:lle pitkän elämän – mutta silti Natàlia totesi sivumennen, että palaisi keskelle levottomuuksia. Etkö ole lukenut *Sunday Timesia*? Barcelonassa on teloitettu anarkisti, eikö olekin brutaali tapa tappaa? Tarkkaan ottaen kaikki tappaminen on brutaalia, mutta valitettavasti Philip-setä tunsu Espanjan vain kuulemansa perusteella, hän ei pitänyt lämpimistä maista, viihtyi paremmin kylmässä, hän tapasi sanoa. Natàlialla oli täysi työ selittää, että Barcelona ei ollut lähelläkään Torremolinosa. Merivalokuvaukseen erikoistunut Philip Hill oli viettänyt puolet elämästään Englannin pohjoispuolella ja Norjan rannikolla seilaavilla turskatroolareilla. Kun Jimmy oli esitellyt setänsä, Natàlia oli sanonut, että valokuvaus oli varmastikin ihmeellistä ja että hän haluaisi opiskella alaa, koska oli juuri nähnyt Michelangelo Antonionin *Blow-Upin*, joka oli herättänyt hänen kiinnostuksensa. Philip-setä oli katsonut häntä merensinisillä silmillään ja sanonut, että tuumasta toimeen.

Minulla on tylsää, ei ole oikein mitään tekemistä, opetan sinut sommittelemaan teoksen ja tekemään siitä merkityksellisen, mikä kuulostaa helpolta, mutta ei ole.

Maanantaiaamuna Natàlia oli vielä Bathissa, mutta puoliltapäivin hän istui jo taksin kyydissä matkalla Patrícia-tätinsä luo. Pramean tyyliön Plaça d'Espanya oli likaisempi ja rumempi kuin koskaan. Ehkä se johtui harmaasta päivästä. Aukiolla pauhasi autoja ja busseja – hänen lähtiessään Barcelonassa oli ollut vielä raitiovaunuja – ja taksinkuljettaja alkoi marista. Montjuïcille johtavan kadun molemmin puolin oli Maon, Leninin ja Che Guevaran kuvilla varustettuja valtavia mainostauluja: ”Mistä vallankumoukset saavat alkunsa? Lue vastaus sarjasta *Vallankumousten historia*.” Joka puolelta kuului tööttäilyä, meteli vain yltyi, ja liikennepoliisi käveli kadulla niska tulipunaisena. Poliisin pilli kuulostaa ihan käheältä tikliltä, Natàlia ajatteli. Ruuhkiin tottunut taksinkuljettaja kasasi hermonsensa ja rupesi muistelemaan aikaa, jolloin autoja oli huomattavasti vähemmän. Paljonko sitä nykyään ansaitsee yhdestä kyydistä? Pikkuhiluja. Saisi edes bensiinistä alennusta... Mies oli Murcian Albacetesta, ja Natàlia, joka ei ollut puhunut katalaania aikoihin, kuunteli mielellään taksinkuljettajan vierasta korostusta. Enhän minä tiedä, kuinka kauan te olette ollut poissa... Kaksitoista vuotta? Hitto vie! No sitten kyllä huomaatte, miten kaikki on muuttunut. Minä olen ollut tykinruokaa, arvatkaapa, kuinka vanha olen, heittämällä viisikymmentä, eikä vain, mutta minä olen neljäkymmentäkaksi, ja ainoa toiveeni on, etteivät lapseni joutuisi elämään puilla paljailla niin kuin minä. Kylältä vietiin perunat. No he, ketkäs muutkaan, voittajat... Taksinkuljettajan teräksiset silmät muuttuivat pilvenharmaiksi.

Natàlia oli lähettänyt Patrícia-tädille sähkösanoman, jossa luki: ”Palaan maanantaina. Älä säikähdä, olen teillä vain siihen saakka, kunnes löydän oman asunnon.” Hän ei kehdannut tunnustaa, että tuli tyhjin taskuin, mutta Patrícia oli kummitätinä aina painottanut Natàlian olevan hänen suosikkinsa, vaikka tyttö oli ollut lapsena oikea riiviö ja saanut kummitädiltä sapiskaa. Patrícia tapasi sanoa, että Natàlia oli sekoitus hänen sisartaan Paquitaa – josta tuli lumppu, ja vaikka hän oli herra nähköön oikea kaunotar, hänet löydettiin kadulta sanomalehtiin kääriytyneenä, sillä hän oli haaskannut edesmenneen miehensä koko omaisuuden kaiken maailman häntäheikkeihin: härkätaistelijat ja flamenco-tanssijat olivat olleet hänen heikko kohtansa, ja hän oli kuulemma tullut juttuun myös toisen sisarensa nuoren dominikaanilaismiehen kanssa – siis sekoitus Paquitaa ja Katia, hullua Katia, joka oli tehnyt itsemurhan vuonna 1939, luoja armahtakoon. Natàlian seikkaillessa isossa maailmassa – miksi ihmeessä hän ei ollut kirjoittanut? – Patrícia rukka oli jäänyt leskeksi, kun kuolema oli korjannut runoilija Esteve Miràngelsin. Sixta-täti oli aina sanonut, että sukunimi ei sopinut Estevelle, sillä enkelten sijaan mies oli katsellut jotain aivan muuta... Lisäksi Judit, joka oli halvaantunut vuonna 1958, oli saanut aivovaurion ja sinnitellyt joitakin vuosia mutta menehtynyt sitten aivoverenvuotoon. Yksin jäätyään Natàlian isä oli muuttanut vuokra-asunnostaan Lluísin ja Sílvian luo. Niin Sílvia oli kirjeessään kertonut. Kahdentoista ulkomaanvuotensa aikana Natàlia oli tavannut Sílvian ja Lluísin vain pari kertaa. Ensimmäisen kerran Pariisissa Lluísin nopealla matkalla, jolle hän oli ottanut Sílvian mukaan, ja sitten Lontoossa pääsiäisen aikaan. Natàlia ja Sílvia olivat kiertäneet Lontoota, kolunneet kauppoja ja tavarataloja.

Sílvia oli tapansa mukaan vuodattanut Natàlialle asioitaan, ja Tate Galleryssa hän oli pitkästynyt kuoliaaksi. Tiedäthän sinä, etten minä ymmärrä taiteesta mitään, en minä sille mitään mahda. Sitten he olivat jutelleet ruoasta. Eräänä viikonloppuna Lluís oli livahtanut salavihkaa Lontooseen tapaamaan amerikkalaisnaista, johon oli tutustunut Barcelonan Picasso-museossa, mutta siitä Natàlia ja Sílvia eivät olleet tienneet mitään. Niinpä Natàlia oli kuullut perheestään ainoastaan muutaman matkan ja Sílvian ja Patrícian espanjankielisten kirjeiden ansiosta. Natàlia ei ollut kirjoittanut kertaakaan isälleen, eikä Joan Miralpeix ollut antanut tyttärelleen anteeksi sitä, ettei tämä ollut tullut edes Juditin hautajaisiin.

Vaikka Natàlia ei ollut kahdentoista vuoden aikana juuri ajatellut paluutaan, hänellä oli perhospia vatsassa, kun taksinkuljettaja jätti hänet Patrícia-tädin talon eteen Gran Vialle, Carrer del Brucin ja Carrer de Gironan väliseen kortteliin. Kaikki oli niin kuin ennenkin, sama marmorinen portaikko, vasemmalla kaartuvat kaiteet, modernistinen maapalloa kannatteleva pronssifiguuri, portinvartijan koppi, kromattu katto, kiiltävät, kullatut ovenrivat, opaakkilasit, takorautainen kenkäharja – ajalta jolloin Barcelonan hienosto ei osannut edes uneksia asfaltoiduista kaduista – pitkä ja kapea, reunoista hieman rispaantunut granaatinpunainen matto... Kaikki oli entisellään, kiillotetut esineet, rappukäytävän hiljaisuus, hajut ja hohtava marmori, joskin portaat olivat kulmistaan hiukan kuluneet. Portinvartijan kopista pinkaisi juoksuun pieni, pitkätukkainen poika, jolla oli päässään sulallinen intiaanipäähine. Hänellä oli siniraitainen koulutakki ja tummansininen vyö. Natàlia mietti, mahtoiko poika olla Constàncian lapsi. Constància oli ollut hänen lähtiessään kymmenvuotias.

Talon suurimman asunnon ovesta oli kullanhohtoinen kahva, ovisilmä ja Jeesuksen pyhä sydän. Kaikki oli kiillotettu metallinpuhdistusaineella. Natàlia hymyili. Patrícia-tädin luona kaikki hohti aina puhtauttaan. Hän soitti uutta ovikelloa, joka kilahti kauniisti. Ensin hän kuuli varmuusketjun avautuvan, sitten salvan kalahtavan auki, ja viimein joku vilkaisi ovisilmästä, kuka siellä, mutta ennen kuin Natàlia ehti vastata, ovi oli jo auki ja hän tunsu lujan rutistuksen. Miksi et kertonut, mihin aikaan tulet?

RAKASTETTU KATALONIALAINEN KLASSIKKOROMAANI, JOKA HENKII BARCELONAN TUNNELMAA

Kahdentoista ulkomailla vietetyn vuoden jälkeen Natàlia palaa perheensä luokse Barcelonaan. Seksuaalinen, poliittinen ja taiteellinen vallankumous on tulossa. Franco elää yhä, mutta uusi sukupolvi kirjoittaa runoja, kuuntelee rock-musiikkia ja puhuu vapaammasta huomisesta. Vanhempi sukupolvi taas kantaa yhä sisällissodan arpia ja kaikuja menetetyistä unelmista, kapinoista ja intohimoista.

***KOSMOS**

Kannet Viivi Prokofjev

KL 84.2

9 7 8 • 9 5 2 • 3 5 2 • 3 8 1 • 4